

Instytut Pamięci Narodowej - Gdańsk

[https://gdansk.ipn.gov.pl/pl2/aktualnosci/94137,Publikacja-Korzenie-i-praktyka-totalitaryzmu-Wypisy-zrodlowe-Zo-
stan-w-domu-zapoz.html](https://gdansk.ipn.gov.pl/pl2/aktualnosci/94137,Publikacja-Korzenie-i-praktyka-totalitaryzmu-Wypisy-zrodlowe-Zo-
stan-w-domu-zapoz.html)
2022-08-13, 16:31

Publikacja „Korzenie i praktyka totalitaryzmu. Wypisy źródłowe”. Zostań w domu, zapoznaj się online!

To materiał edukacyjny do praktycznego wykorzystania na lekcjach historii, języka polskiego, wiedzy o społeczeństwie, religii i etyki na III etapie edukacji szkolnej (szkoły ponadpodstawowe).

Publikacja (do pobrania poniżej) prezentuje szerokie spektrum dokumentów, wypowiedzi oraz tekstów, które są interesującym punktem wyjścia do nauczania o XX-wiecznych totalitaryzmach i zrozumienia ich istoty. Zaprezentowane w publikacji teksty to opatrzone komentarzami historycznymi wypowiedzi teoretyków i praktyków ustroju totalitarnego w jego trzech zbrodniczych odmianach (sowiecki komunizm, niemiecki narodowy socjalizm i ukraiński nacjonalizm integralny).

Publikacja składa się z czterech zasadniczych części. Dwie pierwsze prezentują teksty, które dla XX-wiecznych totalizmów okazały się ważną inspiracją, zaczerpniętą zarówno z myśli oświeceniowej (Hobbes, Wolter, Rousseau, jakobinizm), jak i XIX-wiecznej (Marks, Darwin, Spencer, de Gobineau, Nietzsche).

Rozdział trzeci, będący zasadniczą częścią zbioru, przedstawia dokumenty będące wytworem zbrodniczych reżimów totalitarnych, w tym również wybrane wypowiedzi ich ideologów i przywódców (Lenin, Trocki, Stalin, Hitler, Rosenberg, Goebbels, Doncow, Łenkawski). Zaprezentowane teksty źródłowe przenoszą nas w czasy bolszewickiego eksperymentu, kiedy próbowano wcielić w życie marksistowską utopię. Uwzględniona w zestawie została zarówno podbudowa ideologiczna (marksizm-leninizm, stalinizm, sowiecka pedagogika), jak i zbrodnicza praktyka „czerwonego caratu” (m.in. jeżowszczyzna, operacja polska NKWD).

DOŚWIADCZENIE – PERSPEKTYWY NA WIEK XXI	27
Katynia i Gęsi – o Holokocie (Jacek Jędrzejko)	27
Totalitaryzm brzołowy i totalitaryzm czerwony według Arendt	27
Logika „młodych zła” według Arendt	28
Obrona jako system intelektualny wczesnego totalitaryzmu	28
Publika i polityka w narodowym socjalizmie a komunistycznym młodym Strydom	29
Compassion amidst totalitarianism i realizacja w młodym Strydom	29
Stanisław Bralczyk – „Jakiś porządek to wyjdzie” (1977 r.)	40
WYBRANE MATERIAŁY STUDYJNE	41
Literatura	41
Filmografia	42
NOTATKI	44

50

Następnie czytelnik ma okazję zapoznać się z ideologicznymi źródłami nazizmu i integralnego nacjonalizmu (Spengler, Hitler, Doncow), a także jego ludobójczą rzeczywistością (np. Ustawa o zapobieganiu narodzin potomstwa obciążonego chorobą dziedziczną, Ustawy norymberskie, Akcja T4, konferencja w Wannsee, dyrektywy „antypolskiej akcji” OUN-UPA).

W części czwartej proponujemy m.in. teksty historiozoficzne, które naświetlają socjologiczne mechanizmy zniewolenia jednostki i zarysowują perspektywy ewentualnej recydywy totalizmów w XXI stuleciu. Na końcu publikacji nauczyciele i uczniowie znajdą spis wybranych materiałów studyjnych (literatura, film dokumentalny, film fabularny).

Publikacja jest próbą źródłowej analizy pojęcia totalitaryzmów, widzianych z perspektywy filozoficznej, ideologicznej i socjologicznej, a także chronologicznej (oświecenie, wiek XIX, wiek XX, perspektywy na przyszłość). Pod każdym z tekstów znajdują się pytania i zagadnienia problemowe do omówienia na lekcji.

Teksty źródłowe wybrał i opracował Bartosz Januszewski (OBEN IPN Gdańsk).

Koncepcja: dr Paweł Błażewicz, dr Iwona Demczyszak, dr Grzegorz Łeszczyński, dr hab. Tomasz Panfil.

PLIKI DO POBRANIA

[Publikacja „Korzenie i praktyka totalitaryzmu. Wypisy źródłowe” \(pdf, 3.48 MB\) 26.03.2020 11:00](#)